

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики**

**СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни**

ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

підготовки	бакалавра
спеціальності	035 Філологія
освітньо-професійна програма	Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика
форма навчання	Денна, заочна
курс	4-й
семестр	VII

Силабус навчальної дисципліни «Захист інформації» підготовки бакалавра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньою-професійною програмою Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика.

Розробник: Крестьянполь Любов Юріївна доцент, к.т.н., доцент.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

протокол № 1 від 31.08.2021 р.

Силабус перезатверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

протокол № 8 від 02.2022 р.

Завідувач кафедри: Біскуб І.П.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1.1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика Переклад і комп'ютерна лінгвістика Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 3/90		Рік навчання 4
		Семестр 7-ий
		Лекції 10год.
		Практичні (семінарські) 22год.
		Самостійна робота 52 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

Таблиця 1.2 (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика Переклад і комп'ютерна лінгвістика Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 3/90		Рік навчання 4
		Семестр 7-ий
		Лекції 4 год.
		Практичні (семінарські) 10 год.
		Самостійна робота 64 год.
		Консультації 12 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Крест'янполь Любов Юріївна

Науковий ступінь: кандидат технічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент

Контактна інформація: : lkrestyanpol@gmail.com

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. **Анотація.** Навчальна дисципліна «Захист інформації» відноситься до циклу фахових дисциплін підготовки бакалаврів в галузі 03 Гуманітарні науки, 035 Філологія, Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика.

Дисципліна «Захист інформації» складається з лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів в аудиторії здійснюється під час лабораторних занять, а також під час самостійного опрацювання лекційного матеріалу та підготовки до семінарів та заліку. Самостійна робота студентів поза університетом включає вивчення літературних джерел, матеріалу лекцій, підготовку до лабораторних занять, підготовку рефератів.

2. **Пререквізити.** Вивчення дисципліни «Захист інформації» передбачає володіння знаннями, які отримані студентами при вивченні курсів:

- Інформаційні технології;
- Основи WEB UI розробки;
- Математичне моделювання;
- Програмування і бази даних.

3. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Захист інформації» є навчання студентів принципам забезпечення інформаційної безпеки, як однієї з найважливіших сфер діяльності в умовах формування інформаційного суспільства, опанування основними термінами та категоріями інформаційної безпеки на рівні їх тлумачення та відтворення для практичного застосування та втілення у процесі професійної діяльності..

Завданнями вивчення дисципліни «Захист інформації» є:

- надати вичерпну та актуальну інформацію про комплекс сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- сформулювати у студентів високий рівень інформаційно-технологічної компетентності;
- сформулювати у студентів вміння розуміти та розв'язувати поставлені перед ним задачі вибору технічних та програмних засобів захисту інформації;
- сформулювати у студентів навички пошуку нових шляхів розв'язання поставлених перед ними задач із врахуванням зміни технологій та вимог суспільства;
- залучити майбутніх фахівців до опрацювання спеціальної науково-методичної літератури, що має стати джерелом постійної роботи над собою з метою підвищення рівня професійної кваліфікації.

Завдання вивчення дисципліни визначаються вимогами освітньо – професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності 035 Філологія, прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика і включають придбання загальних (ЗК) та фахових (ФК) компетентностей.

Методи навчання. У ОК застосовуються традиційні методи: пояснювально-ілюстративний, відповіді на запитання. Інноваційні: використання інформаційних технологій. Практичні роботи із застосуванням інформаційних технологій (Google Workspace, WinZip, WinRar, Advanced PDF Password Recovery, Wolfram Mathematica). Студенти діляться на групи, яким дається комплекс завдань чи проблемне питання, визначений час і, можливо, додаткове оснащення для виконання. Метод спрямований на розвиток пошукових, аналітичних якостей студентів, а також навичок командної роботи.

4. Результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- ФК 15. Здатність використовувати сучасні інформаційні системи та технології під час виконання функціональних завдань та обов'язків, знати основи безпечної роботи в інформаційних системах, методи створення баз даних та вебресурсів
- ФК 17. Здатність використовувати базові знання розділів математики та логіки у завданнях комп'ютерної лінгвістики та розробці програмного забезпечення.

До кінця навчання студенти будуть компетентними з таких питань:

- володіння основними положеннями законодавства в галузі захисту інформації, міжнародних та національних стандартів безпеки інформаційних технологій (ІТ);
- Реалізація механізмів та протоколів забезпечення конфіденційності, автентичності та цілісності даних ІТ;
- використання програмних та апаратних засобів розмежування доступу до інформації у автоматизованих системах та антивірусних засобів захисту інформації у персональних комп'ютерах;
- проведення аналізу безпеки комп'ютерної системи та усунення можливих шляхів несанкціонованого доступу до інформації;
- реалізація організаційних та програмних заходів щодо підвищення рівня безпеки зберігання інформації;

- володіння основними положеннями адміністрування прав доступу до комп'ютерної системи з метою перешкоджання призначення невинуватених привілеїв;
- володіння основними положеннями застосування криптографічних методів та засобів захисту інформації;
- здійснення моніторингу системи з метою пошуку програмних закладок та каналів витоку інформації.

Даний курс формує такі програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
- ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
- ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.
- ПРН 22. Застосовувати знання із логіки, технологій моделювання, експертних систем і технологій штучного інтелекту при розв'язанні задач проектування та управління інформаційними системами.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви Змістових модулів і тем	Денна форма				Заочна форма				
	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Безпека інформаційних технологій									
Тема 1. Тематика 1. Загальні аспекти захисту інформації. Огляд безпеки системи. Основні поняття та визначення безпеки. Види інформаційних систем з точки зору захисту інформації. Класифікація загроз для інформації та їх джерел.	2	-	2	-	2	-	4	-	ДС+РЗ /К 2 бали

Класифікація основних засобів протидії загрозам безпеки.									
Тема 2. Аудит безпеки інформаційної системи.	-	2	4	2	-	-	4	2	ДС+РЗ /К 4 бали
Тема 3. Основи технічного захисту інформації. Види захисту інформації. Комплексна система захисту інформації. Захист інформації від несанкціонованого доступу. Захист інформації від витоку технічними каналами.	2	-	2	-	-	-	4	2	ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 4. Збереження цілісності інформації методами архівування.	-	2	2	2	-	2	4	-	ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 5. Вивчення засобів захисту та зламу PDF-документів	-	2	2	-	-	-	4	2	ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 6. Захист даних від несанкціонованого доступу та пошкоджень.	-	2	2	-	-	-	4	2	ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 7. Створення стійких паролів для PDF-документів, архівів, текстових документів.	-	2	2	-	-	-	4	2	ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 8. Використання облікових записів для реалізації політики безпеки.	-	2	4	-	-	-	4	2	ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 9. Налаштування захисту flash носіїв.	-	2	4	-	-	2	4	-	ДС+РЗ /К 2 бали
Змістовий модуль 2. Інформаційна безпека автоматизованих систем і комунікаційних мереж									
Тема 10. Шифрування даних. Загальне поняття шифрування даних. Перші шифри. Ключі шифрування. Алгоритми шифрування. Шифрування з симетричними та асиметричними ключами.	2	-	4	-	2	-	4	-	ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 11. Шифрування тексту методом	-	2	4	2	-	2	4	-	ДС+РЗ /К 4 бали

стовпцевої перестановки та подвійної перестановки									
Тема 12. Використання шифру Віженера для захисту даних у MSExcel.	-	2	4	-	-	-	4	-	ДС+РЗ /К 4 бали
Тема 13. Частотний аналіз тексту за допомогою програмного продукту Wolfram Mathematica.	-	2	4	-	-	2	4	-	ДС+РЗ /К 4 бали
Тема 14. Основи безпечної роботи в мережі «Інтернет».	2	-	4	-	-	-	4		ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 15. Налаштування параметрів безпеки веббраузерів.	-	2	4	-	-	-	4		ДС+РЗ /К 2 бали
Тема 16. Комп'ютерна вірусологія. Поняття комп'ютерного вірусу та його історія виникнення. Ознаки комп'ютерних вірусів. Види комп'ютерних вірусів. Аналітика	2	-	4	-	2	2	4		ДС+РЗ /К 2 бали
Всього годин/Балів	10	22	52	6	4	10	64	12	40

*Форма контролю: ДС – дискусія, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
Тема 1	Поняття управління інформаційною безпекою. Основи інформаційної державної політики у сфері інформаційної безпеки.	2 год.	4 год.
Тема 2	Основні завдання міжнародних стандартів інформаційної безпеки. Вимоги стандартів ISO 27001 та ISO 27002 щодо розробки системи управління інформаційною безпекою.	4 год.	4 год.
Тема 3	Процес виявлення нових ризиків інформаційної безпеки. Сертифікація продуктів інформаційної безпеки. Розробка та впровадження системи управління інформаційною безпекою.	4 год.	4 год.
Тема 4	Інформаційні системи та технології як об'єкти інформаційної безпеки.	4 год.	4 год.

	Захист у базах даних та операційних системах. Заходи з моніторингу та перевірки системи управління інформаційною безпекою.		
Тема 5	Процес управління ризиками: мета та завдання.	4 год.	4 год.
Тема 6	Призначення та принцип роботи апаратного та програмного забезпечення для захисту інформації.	4 год.	4 год.
Тема 7	Створення комплексної системи захисту інформації. Вимоги до комплексної системи захисту інформації та політики безпеки.	4 год.	4 год.
Тема 8	Поняття стійкості паролю.	4 год.	4 год.
Тема 9	Захист у базах даних та операційних системах. Запобігання проникненню та доступу на рівні користувачів, управління на рівні каналів зв'язку.	4 год.	4 год.
Тема 10	Робота з накопичувачами інформації. Захист від модифікації, знищення та несанкціонованого доступу.	4 год.	4 год.
Тема 11	Криптографічний алгоритм. Основні криптографічні методології з ключем.	4 год.	4 год.
Тема 12	Загальні вимоги до криптографічних систем захисту інформації.	2 год.	4 год.
Тема 13	Ключові моменти криптоаналізу. Способи злому шифру.	2 год.	4 год.
Тема 14	Алгоритм цифрового підпису.	2 год.	4 год.
Тема 15	Функції фільтруючого маршрутизатора, його недоліки та переваги.	2 год.	4 год.
Тема 16	Класифікація шкідливого програмного забезпечення.	2 год.	4 год.
Всього		52	64

IV. Політика оцінювання

Політика щодо відвідування. Сам факт відвідування лекцій та практичних робіт фіксується, але не оцінюється. Оцінюється виключно робота, яку студенти виконують на заняттях. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь у конференціях, олімпіадах)

навчання може відбуватись в онлайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, не можуть бути оцінені на максимальний бал. Перескладання модульних контрольних робіт чи підсумкових робіт відбувається згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Студенти мають змогу відпрацювати ті практичні роботи, на яких вони не відповідали. Відпрацювання здійснюється шляхом складання тестових завдань за темою заняття або відповіді на контрольні запитання до відповідної теми.

За умови участі студентів у навчанні з елементами дуальної освіти передбачено можливість самостійного опрацювання студентами матеріалів навчальних занять протягом одного дня на тиждень та зарахування їх результатів до загальної кількості балів поточного контролю.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО.

Здобувачам освіти можуть бути зараховані **результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті** В межах вивчення навчальної дисципліни можлива участь у конференціях, форумах, круглих столах, олімпіадах відповідного спрямування. Процес зарахування регулюється Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

За участь у проблемній групі, публікацію тез, участь у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади або конкурсу наукових робіт – 5 балів. За участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади або конкурсу наукових робіт, призове місце у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади або конкурсу наукових робіт, публікацію статті – 10 балів. За призове місце у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади або конкурсу наукових робіт – 15 балів.

Студентам можуть зараховуватись результати навчання отримані у формальній, неформальній освіті (професійні курси, тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування), за умови відповідності тематики курсу або заняття.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних, модульних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового
- контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік
- тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої
- програми;
- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню
- освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

V. Підсумковий контроль

Відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів

(<https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2020-12/2017%20Положення%20про%20поточне%20та%20підсумкове%20оцінювання%20знань%20студентів%20СНУ%20імені%20Лесі%20Українки.pdf>)

оцінювання ОК «Захист інформації» здійснюється за 100-бальною шкалою.

При вивченні освітньої компоненти «Захист інформації» передбачаються такі види контролю: поточний, модульний та підсумковий.

Поточний контроль здійснюється у вигляді усної відповіді на контрольні запитання під час захисту виконаних практичних робіт. Поточний

контроль також застосовується для оцінювання виконання самостійної роботи у вигляді усної або письмової відповіді на контрольні запитання з теми даної на самостійне опрацювання. За поточну роботу протягом семестру студент може набрати максимум 40 балів.

Модульний контроль проходить у вигляді модульних тестів після завершення кожного з модулів шляхом проходження тестових завдань. За модульні тестові завдання протягом семестру студент може набрати максимум 60 балів (по 30 балів за кожен модуль).

Якщо студент протягом семестру набирає необхідні бали для зарахування ОК, він може не здавати підсумковий контроль. Оцінка з ОК виставляється як арифметична сума балів набраних за поточну роботу протягом семестру та балів набраних за модульні тести. Протягом семестру студент може набрати максимум 100 балів з ОК. Мінімальний бал для зарахування заліку становить 60 балів, для екзамену - 75 балів. Якщо студента не влаштовують бали набрані за поточний та модульний контроль, він може здавати підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з ОК проходить у формі екзамену. Загальна кількість балів за підсумковий контроль становить 60 балів. Екзаменаційний білет включає 3 теоретичні питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів.

Якщо студента задовольняє сума балів отримана за поточний та модульний контроль, то процедура підсумкового контролю полягає лише у сумуванні цих балів.

Якщо студент не виконував протягом семестру практичні роботи та не має поточного балу, підсумковий контроль він може скласти лише на 60 балів.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів регламентується п. 5. Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_poriadok_vyrishennia_konfliktnykh_sytuatsii.pdf)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (має 40 балів)		Підсумковий контроль (має 60 балів)		Загальна кількість балів
Змістовий	Змістовий	Модульне	Модульне	

модуль 1 T1-T9	модуль 2 T10-T16	тестування 1	тестування 2	100
20	20	30	30	

VI.Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дужедобре
75 – 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Рекомендована література

Основна

1. Браїловський М.М. Захист інформації у банківській діяльності / М.М. Браїловський, Г.П. Лазарєв, В.О. Хорошко. – К.: ТОВ “Поліграф Консалтинг”, 2004. – 216 с.
2. Гундарь К. Ю. та ін. Защита информации в компьютерных системах / К. Ю. Гундарь, А. Ю. Гундарь, Д. А. Янишевский. – К.: «Корнійчук», 2000. – 152 с.
3. Глинчук Л.Я. Криптологія: навч.-метод. посіб. / Людмила Ярославівна Глинчук – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 164 с
4. Information technology. Security techniques. Information security management systems – Requirements: ISO/IEC 27001:2017
5. Інформаційні технології. Методи захисту. Системи менеджменту інформаційної безпеки. Огляд і словник термінів: ДСТУ ISO/IEC 27000:2017 (ISO/IEC 27000:2016, IDT)
6. Термінологія в галузі захисту інформації в комп’ютерних системах від несанкціонованого доступу: НД ТЗІ 1.1-003-99. — [Чинний від 28.04.1999]. — К.: ДСТСЗІ СБУ, 1999. — No 22. — (Нормативний документ системи технічного захисту інформації): <https://tzi.com.ua/downloads/1.1-003-99.pdf>
7. ДСТУ 7624:2014. Інформаційні технології. Криптографічний захист інформації. Алгоритм симетричного блокового перетворення. — Чинний з 29.12.2014 р. ПАТ «Інститут інформаційних технологій» Мінекономрозвитку України, 2016. – 228 с.
8. Nagle F., Ransbotham S., Westerman G. The Effects of Security Management on Security Events, WEIS, 2017.

9. NIST (National Institute Of Standards And Technology). 1995. An Introduction to Computer Security: The NIST Handbook. (Special Publication 800-12).
10. НД ТЗІ 1.1-002-99. Загальні положення щодо захисту інформації в комп'ютерних системах від несанкціонованого доступу. – Чинний з 28.04.1999. – К.: ДСТСЗІ СБ України, 1999. – 14 с.
11. НД ТЗІ 2.5-004-99. Критерії оцінки захищеності інформації в комп'ютерних системах від несанкціонованого доступу. – Чинний з 28.04.1999. – К.: ДСТСЗІ СБ України, 1999. – 53 с.
12. Кузнецов О. О. Захист інформації в інформаційних системах: навч. посіб. / О.О. Кузнецов, С.П. Євсєєв, О.Г. Король. – Харків: ХНЕУ, 2011. – 510 с.
13. Остапов С.Е. Технології захисту інформації: навчальний посібник / С.Е. Остапов, С.П. Євсєєв, О.Г. Король. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 476 с.
14. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від № 80/94ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 31. ст. 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр>
15. Тарнавський Ю. А. Технології захисту інформації: підручник / Ю.А. Тарнавський. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 162 с.

Додаткова

1. Кавун С. В. Информационная безопасность в бизнесе: науч. Изд. Харьков: Изд. ХНЕУ, 2007. – 408 с.
2. Остапов С. Е. Технології захисту інформації: навчальний посібник / С. Е. Остапов, С. П. Євсєєв, О. Г. Король. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 476 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/2340575/>
3. Хорошко В. О. Основи інформаційної безпеки: підручник / В. О. Хорошко, В. С. Чередниченко, М. Є. Шелест; за ред. В. О. Хорошка. – К.: ДУІКТ, 2008. – 186 с.
4. Офіційний веб-сайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України: нормативно-правова база. – Режим доступу: www.dstszi.gov.ua/dstszi/control/uk/index